

Tražimo li odgovor?

RATNI veterani su svedoci rata u kom Srbija „nije učestvovala“. Radnici su svedoci da privatizacija nije rešenje za probleme u privredi i stvaranje uslova za njen oporavak, već legalizacija ratno-pljačkaških struktura moći. Problemi radnika i ratnih veterana su i na ovim izborima bili predmet manipulacija političkih stranaka, koje nastoje da onemoguće subjektivaciju radnika i veterana, da ih drže u poziciji „marginalnih grupa“ čije probleme treba da rešavaju resorna ministarstva. Radnici i veterani nisu marginalne grupe, oni su društvo. Njihova subjektivacija bi značila zahtev vlasti da prizna da Srbija jeste učestvovala u ratu, i da je privatizacija greška koju treba ispraviti.

U periodu između objavljivanja izbornih rezultata i formiranja Vlade, pitali smo ratne veterane i radnike za mišljenje o izborima. Sada objavljujemo njihove tekstove, pisane pre nego što je Dačić krenuo u sastavljanje Vlade. Već tada je svima bilo jasno da budući kabinet, Dačićev, ili neki drugi, neće imati odgovore ni na jedno od pitanja radnika i veterana, pa Ivan Kralj kaže da mu je na izborima laknulo kada je precrtao glasački listić, a Ljubica Stjepanović Muhić izborni rezultat tumači tako da će ponovo morati da se obraća ljudima koji su uništili njeno preduzeće; Zoran Gočević duhovito primećuje da sve partije koje su ušle u pralament sada mogu da stanu iza predizbornog slogana Srpske radikalne stranke, a Bane Markuš izbore naziva namerno pripremljenim bunilom. Svi se slažu da na bunilo treba odgovoriti bunom. To, međutim, traži ozbiljan napor. Ljudevit Kolar nas poziva da odbacimo nametnute uloge marginalaca, Ljubica opominje da, ako već svi kažemo da smo za promene, počnemo da radimo ono što govorimo, a Žarko Vukmirović se zalaže za novu levicu. Da Dačić nema odgovore, to odavno znamo. Pitanje je da li ih tražimo sami? Ivan Zlatić

Nikad lakše

SEDIM sa svojim starim drugarom, mojom generacijom, kraj Dunava u kafani „Šaran“, pokraj petrovaradinskog ribarca. Pričamo o svemu i svačemu, uglavnom o ljudima i događajima iz godina iza nas. On je jedan od onih ljudi koji podjednako dobro umeju da pletu nit priče, kao i da slušaju druge. Takvih je danas, čini mi se, manje nego ikad. Obojica nekako prećutno pazimo da se u razgovoru ne dotaknemo aktuelne politike. Stračili smo dobrih godina svojih života baveći se time, svaki na svoj način, i sada kada smo na ulasku u petu deceniju, po prvi put primećujem da ni jedan o nas više nema ni volje ni snage da skreće razgovor na tu stranu. To je dobrim delom baš zato što su upravo ovih dana aktuelni predstojeći izbori na svim nivoima u Srbiji, i zato što smo svakodnevno izloženi hororu predizbornog programa na televiziji, bilbordima, u novinama... Moj drugar je inače odličan politički analitičar, doduše amater. Amater je samo zato

što je isuviše gadjljiv da bi se i profesionalno bavio nečim tako jezivim i razvratnim kao što je politički život u Srbiji danas. Živi od učešća na kvizovima, doslovno od svog znanja i prava je živa enciklopedija. Jednom sam mu priznao da ume, gotovo bez greške da prognozira sled dešavanja na srpskoj političkoj i ekonomskoj sceni. Na ovaj besmisleni kompliment on mi je odgovorio kratko, ali poražavajuće: „Pa to barem nije teško – dovoljno je samo biti dosledan u ekstremnom pesimizmu i nećeš pogrešiti.“

Toga dana, kao i obično, ja prvi nisam ostao karakter, pripitao sam svoga drugara za mišljenje o onome što nas očekuje na izborima i posle njih. Priupitao, i odmah se pokajao, jer ono što sam čuo odgovara upravo onome što se evo i dešava tokom ova dva postizborna meseca. Do tada sam i sam imao slična očekivanja, ali kada su moje slutnje potkrepljene njegovim mišljenjem, definitivno me je prošla volja da na bilo koji način budem deo te šarade, pa makar i kao obični građanin koji izvršava svoju građansku dužnost. Odlučio sam da ne glasam ni za jednu političku opciju na izborima. Samo još nisam doneo konačnu odluku da li da ih potpuno izbojkotujem i odem na izlet sa porodicom, ili da izađem i poništim glasačke listiće. Savest me je ipak navela da toga dana izađem na svoje biračko mesto. Kako se dan izbora bližio postajao sam sve zgroženiji onim što sam viđao oko sebe, a ticalo se propagande kojom smo bombardovani sa zemlje, vazduha i mora. O tome, sada više ne bih. Tada mi je bilo odvratno, a dva meseca nisu bila dovoljna da smrad predizborne kampanje mine. Zapravo on je samo prešao u smrad kojim vonjaju postizborni pregovori između manje ili više koaliciono potentnih, a idejno i kadrovski sasvim impotentnih političkih stranaka u Srbiji. Sve to me je podsetilo na jednu situaciju od pre skoro dvanaest godina... Mesto dešavanja: autobus jedne sada već odavno potpuno propale zrenjaninske firme parkiran u srcu starog grada naše prestonice. Vreme: 5. oktobar 2000.

godine, oko pola pet popodne. Akteri: nekolicina do tada opozicionih političara. Sa već pomenutim drugarom ulazim u autobus kojim su se dovezli radnici sada propale firme da pruže podršku u rušenju režima Slobodana Miloševića. Obojica smo jako žedni, a neko od poznanika nam reče da u autobusu ima vode. Ulazeći zatičemo žučnu raspravu do pre par sati opozicionih, a sada voljom nesrećnih građana novoizabranih političara iz našeg grada. Predmet rasprave: šta je čije i kome će šta pripasti u tom istom gradu sada, kada je demokratija konačno pobedila. U sred svađe koja je eskalirala, najmudriji među njima daje konstruktivan predlog – doslovno naređuje vozaču autobusa da odmah krene ka Zrenjaninu, jer verovatno demokratija više ne može da čeka... Vozač se protivio, objašnjava da je doveo radnike i da je u obavezi da ih vrati kućama. Već nekoliko dana su na ulicama, podržavaju protest, gladni su, umorni... Ništa ne vredi, političari koji su se konačno oko nečega složili su neumoljivi. Za njih je demokratija kao uskislo testo za krofne u vangli neke banatske bake koje više ne može da čeka i počinje da se preliva preko ivala! A kada se ispeče svi će biti siti i srećni! Vozač odustaje, pali raskantanu mašinu i kreće, za radnike će se već neko postarati. Tako je i bilo. U danima koji su sledili nađeno im je trajno

i KONAČNO REŠENJE. Drugar i ja izlazimo iz autobusa da više nikad ne poželimo da uđemo u takav ili sličan „politički autobus“, u kome nema mesta ni za radnike, ni za žedne, ni za gladne, ma ni za koga osim za one željne vlasti i leba bez motike.

Na dan izbora 6. maja, jutarnju idilu kasnog nedeljnog buđenja, doručak u krevetu uz frontalni napad sitne dece koja nam još nerazbuđena utrčavaju u krevet, počinju da remete dosadne sms poruke i nasrtljivi pozivi: „Da li ste izašli na izbore i iskoristili svoje glasačko pravo? Birališta su otvorena do 20 časova.“ Ama ljudi! Imajte milosti! Isto ono testo, izgleda ponovo počinje da kipi. Potpuno istangiran, konačno, oko 15 časova odlazim sa ženom na biralište. Dočekuju nas ljubopitljivi pogledi puni neizvesnosti i iščekivanja. Sa hrpom hartije u rukama sedam za sto koji nije ograđen drvenim pločama. Sve ovo me užasno nervira i kajem se što sam uopšte odlučio da dođem. Koliko bi prijatnije bilo na reci, Fruškoj gori, ma i u zubarskoj stolici! Barem bih znao da sam uradio nešto korisno za sebe. Inače nisam posebno socijalno anksiozan, ali sada se osećam baš jako mučno. Pokušavam da čitam liste i rastumačim ko je ko i gde je šta. Ne uspevam. Ma dođavola! Lepo ću sve ovo da poništim tako što ću sve preškrabati i kraj! Nemam živaca da crtam ili dopisujem duhovite predloge i komentare. Ovo je kolektivna tragedija! U trenutku kada sam krenuo da precrtam prvu listu koju sam dograbio, verovatno i najveću, hartija se uz priličan zvučni efekat pocepala pod oštricom moje hemijske olovke. I kao jedan, svi pogledi se u isti mah okrenuše ka meni. Ko li se drznuo da tako očigledno iskazuje svoje antiglasačko raspoloženje?! U tom trenutku konačno sam osetio olakšanje i neki spokoj. Up-rkos svom lokalnom publicitetu koji sam izazvao, nestala je moja socijalna anksioznost. Mimo sam i bez cepanja poništio i ostale listiće na opšte zgražavanje zainteresovanih posmatrača i odahnuo. Nikad lakše.

Ivan Kralj, psiholog i veteran rata u Hrvatskoj 1991-95. godine

Izbori 2012. godine – kolektivna laž

POSLEDNJIH 20 godina u Srbiji nema opozicije, stranke su samo menjale svoj status. Nekada su bile na vlasti, a nekada u opoziciji, i sve tako u krug. Cilj im je bio isti, što više se okoristiti i obogatiti, ne zamerati se jedni drugima, a građanima kako bude. Iz godine u godinu jedino su nam „obezbedili“ pad životnog standarda. Oborivši Miloševićev režim ponadali smo se boljem životu. Do toga nije došlo, a kako i da dođe kad se u vlasti i opoziciji godinama smenjuju Dačić, Vučić, Dinkić, Č. Jovanović itd. Od 2003. u IP „Prosveta“ a.d. aktivno se borim za opstanak preduzeća i poštovanje zakona, ali priznajem, sa malo uspeha. Vodila sam štrajk 252 dana, uspehi smo da raskinemo Dinkićevu kriminalnu privatizaciju. Privatizacija je bila toliko „uspešna“ da smo uz pomoć Saveta za borbu

protiv korupcije došli i na Briselovu listu najvećih korupcionaških skandala u tranziciji. Posle raskida ugovora sa nesavesnim kupcem, umesto da se pokrenu postupci za obeštećenje i oporavak opljačkane „Prosvete“ uvedeno je restrukturiranje, gde su uhlebljenje našli državni menadžeri, članovi stranaka koji redovno od Agencije za privatizaciju primaju dobre zarade samo što se pojave 1-2 puta mesečno u preduzeću, istovremeno dok zaposlenima isplata zarada kasni 9 meseci. Njihov je interes i očigledan cilj da restrukturiranje traje beskonačno, jer im je tu sigurna zarada, a uspeh i odgovornost niko ne traži.

Došli su izbori 2012. Očekivala sam promene verujući da ću imati kome da se obratim, da će se okončati restrukturiranje, da će prestati agonija za moje kolege i mene i da će neko preispitati privatizaciju „Prosvete“. Slušala sam mnoge oko sebe kako su nezadovoljni prethodnom Vladom i kako će glasati za nove stranke, nove ljude. Bila sam sigurna da će iz parlamenta ispasti još najmanje dve stranke, obavezno stranka Mladana Dinkića, koji je svojim privatizacijama ostavio na stotine hiljada radnika bez radnih mesta i bez zarada po nekoliko meseci i godina, a da će ući najmanje dve nove stranke. Kad sam čula rezultate izbora shvatila sam da smo svi kolektivno lagali sebe, nismo izglasali promene. Zaboravili smo sve nevolje koje su nam nametnuli, zaboravili smo da su nam uskratili pravo na normalan život i da su sistemski „izgradili“ zemlju bez budućnosti. Sve je kao da izbora nije ni bilo. Uverila sam se da građani Srbije retko kad govore ono što misle, a skoro nikada ne urade ono što govore. Verovatno je to strah od promena. Zašto?

Izborni rezultat je stišao i moju nadu da će se radnici, studenti i seljaci ujediniti, pobuniti, dići svoj glas i da će se dogoditi socijalna revolucija koju godinama opravdano očekujem. Moram ponovo da se obračam istim ljudima, ljudima koji su uništili preduzeće i zbog kojih ne primamo zarade.

Bez obzira što je stanje u Srbiji kao da izbori nisu ni bili, moramo što pre da se osvestimo, da se ujedine radnici, studenti i seljaci, da se izbore za promene dok još nije kasno, dok još postoji i ovo malo preduzeća. Bez radničke klase i njenog udela u kreiranju stanja u zemlji neće moći da opstane ni državni aparat i državna administracija koja pripada strankama, neće moći da se isplaćuju penzije, neće moći deca da se školuju. Osvestimo se, još nije kasno. Formirajmo širok pokret radnika, studenata i seljaka. Ujedinito se. Ako EU ne čuti i traži preispitivanje privatizacija, ne smemo ni mi da čutimo. Ponovo su na vlasti isti ljudi, ljudi koji su sproveli privatizaciju koja je, neosporno, najveća pljačka u istoriji Srbije. Zaslужili su da ih kaznimo. Ne dozvolimo da nas ponovo lažu i ponovo kroje život koji ne priliči čovečanstvu u XXI veku.

Ljubica Stjepanović Muhić, radnica i predsednica sindikata u IP „Prosveta“

Da ne nastave započeto!

IZBORI su na svim nivoima odavno prošili, kako je ko prošao na njima svima je poznato. Kada će se formirati „nova“ Vlada ne znamo, ali izgleda kao da će maksimalno odugovlačiti da bi nam na

